

Opozycja demokratyczna w **Wenezueli**

Laureaci Nagrody im. Sacharowa w 2017 r.

Od 1988 r. Parlament Europejski przyznaje Nagrodę im. Sacharowa za wolność myśli osobom i organizacjom, które wniosły szczególny wkład w walkę o prawa człowieka.

Opozycja demokratyczna w Wenezueli

Zgromadzenie Narodowe (Julio Borges) oraz wszyscy więźniowie polityczni wymienieni przez Foro Penal Venezolano, wśród nich Leopoldo López, Antonio Ledezma, Daniel Ceballos, Yon Goicoechea, Lorent Saleh, Alfredo Ramos i Andrea González

Od kilku lat w Wenezueli panuje kryzys polityczny. Partia rządząca stale ogranicza praworządność i porządek konstytucyjny, a w marcu 2017 r. Sąd Najwyższy pozbawił demokratycznie wybrane Zgromadzenie Narodowe władzy ustawodawczej. Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego Julio Borges podsumował sytuację w Wenezueli w następujących słowach: „W Wenezueli ma miejsce nie tylko konfrontacja polityczna. Jest to konfrontacja zasadnicza, egzystencjalna, dotycząca wartości”.

Jednocześnie liczba więźniów politycznych przekracza obecnie 600, według ostatniego sprawozdania Foro Penal Venezolano (Wenezuelskiego Forum Karnego) – czołowej wenezuelskiej organizacji działającej na rzecz praw człowieka, świadczącej nieodpłatną pomoc prawną osobom, których środki ekonomiczne są ograniczone, a które przypuszczalnie padły ofiarą arbitralnego aresztowania, tortur lub napaści podczas protestów. Wśród więźniów politycznych są wybitni przywódcy opozycji: Leopoldo López, Antonio Ledezma, Daniel Ceballos,

Yon Goicoechea, Lorent Saleh, Alfredo Ramos i Andrea González.

Wprawdzie w lipcu po trzech latach w zakładzie karnym wenezuelski przywódca opozycji Leopoldo López tymczasowo uzyskał zmianę kary na areszt domowy, jednak w sierpniu 2017 r. ponownie przeniesiono go do więzienia. Inny wybitny polityk opozycyjny i były burmistrz Caracas Antonio Ledezma przebywa w areszcie domowym od 2015 r., natomiast byli burmistrzowie Alfredo Ramos (Iribarren) i Daniel Ceballos (San Cristobal), a także działacz studencki Lorent Saleh również zostali uwięzieni. Wśród więźniów politycznych jest też dwóch obywateli hiszpańskich: Andrea Gonzalez i Yon Goicoechea.

Od początku bieżącego roku 130 działaczy zostało zamordowanych, a ponad 500 arbitralnie uwięzionych.

Andriej Sacharow

Andriej Sacharow (1921–1989) był znanym fizykiem, działaczem na rzecz praw człowieka, dysydem i zwolennikiem reform w ZSRR. W wieku 32 lat ten pionier w dziedzinie fizyki jądrowej i wynalazca radzieckiej bomby wodorowej został pełnoprawnym członkiem Akademii Nauk ZSRR. Jednak od późnych lat 50. XX w. coraz bardziej niepokoił się konsekwencjami prób jądrowych oraz skutkami politycznymi i moralnymi swoich prac, które mogły doprowadzić do masowej śmierci. W latach 60. XX w. zaczął krytykować nuklearny wyścig zbrojeń, przez co wykluczono go ze wszystkich ściśle tajnych projektów wojskowych i pozbawiono przywilejów.

W 1970 r. był jednym ze współzałożycieli Komitetu Praw Człowieka w ZSRR i zaczął występować w obronie praw człowieka oraz ofiar procesów politycznych. W 1972 r. poślubił współpracującą z nim działaczkę na rzecz praw człowieka Jelenę Bonner. Mimo narastających nacisków ze strony rządu Sacharow nie tylko starał się o uwolnienie dysydentów w swojej ojczyźnie, lecz stał się też jednym z najodważniejszych krytyków

reżimu – ucieleśnieniem kruczaty przeciwko łamaniu praw podstawowych. Zgodnie ze słowami komitetu, który w 1975 r. przyznał mu Pokojową Nagrodę Nobla, Sacharow był „głosem sumienia ludzkości”. Nie zezwolono mu na osobiste odebranie nagrody, jednak ani represje, ani zesłanie nie zdołały złamać jego oporu.

W 1980 r. Andriej Sacharow został zesłany do zamkniętego miasta Gorki, po tym jak publicznie zaprotestował przeciw zbrojnej interwencji ZSRR w Afganistanie w 1979 r. Na zesłaniu żył pod ścisłym dozorem policyjnym. W uznaniu nieustającego zaangażowania Sacharowa w obronę praw człowieka Parlament Europejski ustanowił w 1988 r. nagrodę jego imienia. Jak powiedział odpowiedzialny za tę inicjatywę Jean-François Deniau, Sacharow był „europejskim obywatelem uosabiającym wolność myśli i wolność słowa, który z uwagi na swoje przekonania i swoje sumienie postanowił odrzucić wszelkie korzyści materialne i wszystkie przypadające mu w udziale zaszczyty”.

Nagroda Im. Sacharowa

Nagroda im. Sacharowa za wolność myśli – przyznana po raz pierwszy w 1988 r. Nelsonowi Mandeli i Anatolijowi Marczenko – to najwyższe wyróżnienie za działania na rzecz praw człowieka przyznawane przez Unię Europejską. Nagroda jest dowodem uznania dla pojedynczych osób, grup i organizacji, które wniosły wybitny wkład w obronę wolności myśli. Dzięki niej oraz związanej z nią sieci Unia Europejska udziela laureatom wsparcia, dodając im sił i umacniając ich pozycję w walce o słuszną sprawę.

Wśród laureatów nagrody znajdują się dysydenci, przywódcy polityczni, dziennikarze, prawnicy, działacze organizacji społeczeństwa obywatelskiego, pisarze, matki, żony, przywódcy mniejszości, grupa walcząca z terroryzmem, działacze na rzecz pokoju, działacze zaangażowani w walkę z torturami, rysownik, wieloletni więźniowie sumienia, reżyser, Organizacja Narodów Zjednoczonych, a nawet nastolatka walcząca o prawo do edukacji. Nagroda promuje w szczególności wolność słowa, prawa mniejszości, poszanowanie prawa

międzynarodowego, rozwój demokracji oraz wprowadzanie rządów prawa.

Parlament Europejski wręcza Nagrodę im. Sacharowa wraz z kwotą 50 tys. euro na uroczystym posiedzeniu plenarnym w Strasburgu odbywającym się pod koniec roku. Każda grupa polityczna Parlamentu może nominować kandydatów, podobnie jak indywidualni posłowie (wymagane jest poparcie co najmniej 40 posłów dla danego kandydata). Kandydatury prezentowane są w trakcie wspólnego posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych i Komisji Rozwoju oraz Podkomisji Praw Człowieka, których członkowie wyłaniają w głosowaniu trójkę finalistów.

Ostatecznie laureata lub laureatów wyłania Konferencja Przewodniczących – organ PE, którym kieruje przewodniczący PE, złożony z przywódców wszystkich grup politycznych reprezentowanych w Parlamencie, co nadaje nagrodzie prawdziwie ogólnoeuropejski charakter.

Laureaci

2017	Opozycja demokratyczna w Wenezueli	2003	Sekretarz generalny ONZ Kofi Annan i wszyscy pracownicy Organizacji Narodów Zjednoczonych
2016	Nadia Murad i Lamiya Aji Bashar	2002	Oswaldo José Payá Sardiñas
2015	Raif Badawi	2001	Izzat Ghazzawi, Nurit Peled-Elhanan, arcybiskup Zacarias Kamwenho
2014	Denis Mukwege	2000	¡Basta Ya!
2013	Malala Jusafzai	1999	Xanana Gusmão
2012	Nasrin Sotude i Dżafar Panahi	1998	Ibrahim Rugova
2011	Arabska wiosna (Mohamed Bouazizi, Ali Farzat, Asmaa Mahfuz, Ahmed al-Sanusi i Razan Zajtuna)	1997	Salima Ghezali
2010	Guillermo Fariñas	1996	Wei Jingsheng
2009	Memoriał (Oleg Orłow, Siergiej Kowaliow i Ludmiła Aleksiejewa w imieniu organizacji Memoriał i wszystkich innych obrońców praw człowieka w Rosji)	1995	Leyla Zana
2008	Hu Jia	1994	Taslina Nasrin
2007	Salih Mahmoud Mohamed Osman	1993	Oslobodjenje
2006	Alaksandr Milinkiewicz	1992	Matki z Plaza de Mayo
2005	Kobiety w Bieli, Hauwa Ibrahim, Reporterzy bez Granic	1991	Adem Demaçi
2004	Białoruskie Stowarzyszenie Dziennikarzy	1990	Aung San Suu Kyi
		1989	Alexander Dubček
		1988	Nelson Rolihlahla Mandela, Anatolij Marczenko (pośmiertnie)

Andriej Sacharow z żoną Jeleną Bonner

© Yury Rost

Zdjęcie na okładce

© EU 2017 – EP/AP Images/Ariana Cubillos

Print:
ISBN 978-92-846-1875-0
doi:10.2861/389118
QA-06-17-130-PL-C

PDF:
ISBN 978-92-846-1867-5
doi:10.2861/12804
QA-06-17-130-PL-N

europarl.europa.eu/sakharov
#NagrodaSacharowa